

Program wychowawczy Szkoły Podstawowej w Lisewie Kościelnym

I. Założenia podstawowe

1. Wspomaganie rozwoju dziecka jako osoby wolnej, świadomie współtworzącej społeczność szkolną.
2. Kulturowanie i wspomaganie pojmowania człowieka jako jedności poznawczej, moralnej, duchowej, psychicznej, fizycznej, społecznej.
3. Wspomaganie procesu kształtowania się osobowości dojrzałej i odpowiedzialnej, potrafiącej cieszyć się życiem, wrażliwej, prawej i otwartej na drugiego człowieka.
4. Wspomaganie działalności wychowawczej rodziców.

II. Cele wychowawcze

1. Działalność wychowawcza naszej szkoły jest jednolitym, zintegrowanym z nauczaniem procesem dydaktyczno – wychowawczym realizowanym przez nauczycieli, uczniów, rodziców i pracowników szkoły, współpracujących w atmosferze wzajemnego zrozumienia i szacunku w podejmowaniu wyznaczonych zadań.
2. Celem społeczności szkolnej jest wszechstronna pomoc wychowankowi (jako osobie i pomiotowi żyjącemu w świecie) w osiągnięciu dojrzałej osobowości. Wszelkie działania wychowawcze winny służyć kształtowaniu i wypracowaniu przez wychowanka coraz pełniejszej wewnętrznej harmonii.
3. Dojrzałą osobowością cechuje się wychowanek, który w swym postępowaniu zdolny jest otwierać się na innych ludzi, zachowując kontrolę własnych uczuć i dbając o ich rozwój oraz jest zdolny realistycznie oceniać swoje możliwości.

Winny Go cechować:

- kultura osobista – zachowywanie się z godnością i szacunkiem dla drugiego człowieka wyrażone przez postawę, słowa, strój, dbałość estetykę pomieszczeń, itp.
- odpowiedzialność za drugiego człowieka,
- wrażliwość na krzywdę innych ludzi: biednych, samotnych, cierpiących z różnych powodów,
- dążenie do kształtowania prawidłowych relacji, więzi między pokoleniami (uczeń-nauczyciel, dziecko-rodzic),
- tolerancja i szacunek wobec ludzi o innych poglądach, wobec różnych narodów, ras, wobec wyznawców różnych religii,
- miłość i szacunek do Ojczyzny-poznawanie jej historii, kultury i tradycji,
- przygotowanie do podjęcia odpowiedzialności za losy kraju, szacunek do pracy i nauki, aktywność społeczna, ofiarność, bezinteresowność,
- umiejętność obcowania z przyrodą - szacunek dla przyrody, odkrywanie jej piękna i tajemnic, zdrowy odpoczynek,
- zdolność do samodzielnego myślenia, poszukiwanie jasnego i pewnego światopoglądu, szacunek dla prawdy, postępowanie zgodnie z własnym sumieniem, wysoki poziom inteligencji i umiejętności – na miarę własnych możliwości,
- odporność na negatywne wpływy różnych patologicznych zjawisk społecznych,
- umiejętność wartościowego korzystania z różnorodnych środków informacji,
- umiejętność pracy w zespole,
- zdolność do dokonywania samooceny,

III. Niektóre sytuacje wymagające pomocy wychowawczej

SYTUACJE POZYTYWNE

1. Wyraźne wyniki pracy nad sobą np. poprawa ocen, zaprzestanie spóźnień, opanowanie agresji i innych emocji negatywnych,
2. Inicjatywa w różnorodnej działalności (w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych).
Zorganizowanie imprezy.
3. Systematyczna dbałość o klasę lub pracownię.
4. Systematyczna dbałość o otoczenie szkoły, zieleń itp.
5. Pomoc koleżeńska udzielana systematycznie np. pomoc w nauce.
6. Dobry wpływ na kolegów.
7. Szczególnie wyróżniająca kultura i subtelność.

POCHWAŁY, NAGRODY, PRZYWILEJE.

1. Pochwała ustna:
  - a) bezpośrednia, indywidualna,
  - b) przed klasą,
  - c) przed całą szkołą.
2. Podniesienie oceny z zachowania.
3. Pochwała pisemna:
  - a) dyplom uznania,
  - b) wpis do dokumentów,
  - c) list pochwalny do rodziców.
4. Nagrody książkowe.
5. Ufundowanie pomocy służących rozwojowi zainteresowań.
6. Nagrody rzeczowe związane z tradycją szkoły.
7. Ufundowanie biletów do kina, teatru, muzeum.

IV. Niektóre sytuacje wymagające interwencji wychowawczej

ZASADY OGÓLNE

1. Podstawą wychowawczą systemu jest ponoszenie konsekwencji popełnionego czynu. W miarę możliwości uczniowie dokonują naprawy uczynionego zła.
2. Każdorazowo sprawcy (-om) należy wyjaśnić istotę dokonanego czynu i sens zastosowanego środka wychowawczego.
3. Ocenie podlega zachowanie ucznia zarówno w szkole jak i poza szkołą.
4. Może nastąpić złagodzenie kary w przypadku szczególnych zasług ucznia.
5. W przypadku nietypowych, nie mieszczących się w schemacie należy próbować indywidualnie określić karę przez ucznia.

SYTUACJE NIEWŁAŚCIWE

1. Nieuzasadnione opuszczanie zajęć szkolnych.
2. Spóźnienia na zajęcia.
3. Nieodpowiedni strój i wygląd – niechlujny, wyzywający.
4. Dewastowanie i marnotrawstwo dóbr materialnych.
5. Niszczenie środowiska przyrodniczego.
6. Nieopanowany gniew, agresywne zachowanie.
7. Stosowanie przemocy fizycznej lub psychicznej.
8. Krzywdzenie innych przez wyrażanie negatywnych opinii, podważanie autorytetu.
9. Unikanie odpowiedzialności za popełnione czyny przez obarczanie winą innych.
10. Wynoszenie się ponad innych np. nadmierne chwalenie się dobrami materialnymi, strojem,

- przywilejami.
11. Palenie papierosów.
  12. Kłamstwa, kręactwa.
  13. Kradzież.
  14. Wulgarny sposób bycia: zachowanie, gesty, słownictwo, wygląd.
  15. Brak szacunku dla rodziców i innych osób starszych.
  16. Obojętność wobec czynionego zła np.: brak reakcji na niszczenie, dewastowanie, znęcanie się.
  17. Wulgaryzowanie uczuć intymnych swoich i cudzych.
  18. Zachowanie narażające na szwank dobre imię szkoły.

V. Niepożądane sytuacje wychowawcze wymagające podjęcia interwencji Wychowawczych

1. Kradzieże – w przypadku udowodnionej kradzieży:
  - a) pisemne powiadomienie rodziców i wezwanie do szkoły,
  - b) naprawienie szkody (w terminie 2 tygodni od zaistnienia)
  - c) w przypadku kradzieży zuchwałej – powiadomienie policji.
  - d) obniżona ocena z zachowania o dwa stopnie
2. Niszczenie mienia:
  - **zamierzone**
    - a) poinformowanie rodziców przez wychowawcę (pisemnie lub telefonicznie),
    - b) uczestnicy zajęcia ponoszą koszty naprawy w terminie 2 tygodni od zajęcia,
    - c) obniżona ocena z zachowania o jeden stopień,
    - d) w przypadku szkody o wysokich kosztach – powiadomienie policji.
  - **niezamierzone**
    - a) uczestnicy zajęcia pokrywają faktyczne koszty wyrządzonej szkody w terminie 2 tygodni,
    - b) poinformowanie rodziców przez wychowawcę (pisemnie lub telefonicznie lub wezwanie),
3. Wulgarnie słownictwo, brak kultury osobistej – uczniowi, który używa wulgarnego słownictwa w obecności pracowników szkoły lub zachowuje się niekulturalnie i arogancko:
  - a) wpisanie przez wychowawcę adnotacji w zeszycie uwag,
  - b) poinformowanie rodziców na zebraniu,
  - c) w przypadku trzech wpisanych adnotacji – ocena z zachowania obniżona o jeden stopień,
  - d) publiczne przeproszenie osoby poszkodowanej,
4. Bójki
  - a) poinformowanie rodziców przez wychowawcę (pisemnie lub telefonicznie lub wezwanie),
  - b) obniżenie oceny zachowania o jeden stopień,
5. Godziny nieusprawiedliwione
  - a) nieobecność w szkole powinna być usprawiedliwiona w terminie dwóch tygodni od daty przyścia do szkoły,
  - b) usprawiedliwienia mogą być wypisane tylko przez prawnych opiekunów dziecka,
  - c) nauczyciel biorący uczniów na konkursy, zawody, wycieczki jest zobowiązany poinformować o tym fakcie wychowawcę klasy lub odnotowuje to w dzienniku,

A. ZADANIA NAUCZYCIELI, WYCHOWAWCÓW, INNYCH PRACOWNIKÓW SZKOŁY, RODZICÓW ORAZ SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

NAUCZYCIELE I INNI PRACOWNICY SZKOŁY

1. Nauczyciele w swojej pracy wychowawczej wspierają w tym zakresie rodziców. Winni zmierzać do tego, aby uczniowie w szczególności:
  - a) znajdowali w szkole środowisko wszechstronnego rozwoju osobowego,
  - b) rozwijali w sobie dociekliwość poznawczą, ukierunkowaną na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
  - c) mieli świadomość życiowej użyteczności zarówno przedmiotów szkolnych, jak i całej edukacji na danym etapie,
  - d) poszukiwali, odkrywali i dążyli na drodze rzetelnej pracy do osiągnięcia wielkich celów życiowych i wartości ważnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie,
  - e) uczyli się szacunku dla dobra wspólnego jako podstawy życia społecznego oraz przygotowywali się do życia w rodzinie, społeczności lokalnej i w państwie w duchu przekazu dziedzictwa kulturowego i kształtowania postaw patriotycznych,
  - f) przygotowywali się do rozpoznawania wartości moralnych, dokonywali wyborów i hierarchizacji wartości oraz mieli możliwość doskonalenia się,
  - g) kształtowali w sobie postawę dialogu, umiejętności słuchania innych i rozumienia ich poglądów; umieli współdziałać i współtworzyć w szkole wspólnotę nauczycieli i uczniów.
2. Podstawowym obowiązkiem jest punktualne rozpoczynanie i kończenie lekcji oraz solidne przygotowanie zajęć.
3. Każdy nauczyciel kieruje się dobrem ucznia, a nie swoją wygodą i jest do dyspozycji ucznia, aby prowadzić z nim rozmowy indywidualne.
4. Nauczyciel zachowuje neutralność polityczną w pracy dydaktycznej i wychowawczej.
5. Wszyscy nauczyciele wprowadzają do tematyki swego przedmiotu elementy programu wychowawczego naszej szkoły.
6. Wszystkich nauczycieli obowiązuje stałe doskonalenie merytoryczne, pedagogiczne, psychologiczne i etyczne.
7. Obowiązkiem nauczyciela jest każdorazowe reagowanie na dobro i zło.
8. Nauczyciel nie powinien stosować „terroru” jako metody wychowawczej. Winien przestrzegać zasad zawartych w Kodeksie Ucznia.
9. Zadaniem każdego nauczyciela jest dopilnowanie prawidłowego spędzania przerw przez młodzież, np.: zwracanie uwagi na kulturalną postawę, wychodzenie uczniów z klas. Wszystkich pracowników szkoły wspierają w tych działaniach w szczególności nauczyciele dyżurujący.
10. Nauczycielom i innym pracownikom szkoły przysługuje podmiotowe traktowanie ich przez Dyrekcję, rodziców, kolegów, uczniów.
11. Nauczyciele i inni pracownicy szkoły sami dbają o godność zawodową.

WYCHOWAWCA

1. Opracowuje w oparciu o „Program wychowawczy szkoły” klasowy plan wychowawczy-w porozumieniu z uczniami i rodzicami.
2. Podejmuje systematyczne wysiłki zmierzające do wytworzenia prawidłowej atmosfery wspólnoty klasowej.
3. Podejmuje działania zmierzające do złagodzenia napięć i stresów uwarunkowanych oceną szkolną (rozmowy z nauczycielami i uczniami)
4. Uczestniczy we wszystkich sytuacjach ważnych dla klasy, np.: imprezach, w których

- uczestniczą wychowankowie.
5. Kieruje wycieczkami wyjazdowymi.
  6. W miarę potrzeb odwiedza wychowanka w miejscu zamieszkania.
  7. Czuwa nad postępami w nauce i frekwencją ucznia, jest w stałym kontakcie z rodzicami, zna sytuacje pozaszkolne wychowanka.
  8. Organizuje spotkania klasowe rodziców.
  9. Prowadzi prawidłowo i systematycznie dokumentację klasową.
  10. Realizuje zajęcia profilaktyczne w ramach godzin do dyspozycji wychowawcy.

RODZICE

1. Rodzice powinni uczestniczyć w zebraniach rodziców, dniach otwartych, prelekcjach poświęconych zagadnieniom wychowawczym i profilaktycznym, świadomie współpracować ze szkołą zgodnie z jej założeniami wychowawczymi.
2. Zobowiązuje się rodziców do dostarczania pisemnego usprawiedliwienia nieobecności ucznia na zajęciach lekcyjnych oraz do stałego kontaktu z wychowawcą w innych sytuacjach wychowawczych.
3. Rodzice powinni dbać o odpowiedni strój i wygląd dziecka.
4. Niezbędnym elementem wychowania jest pomoc młodzieży w obowiązkach życia rodzinnego i domowego.
5. Propozycje współpracy rodziców ze szkołą to udział w:
  - a) wycieczkach, imprezach kulturalnych,
  - b) zajęciach profilaktycznych,
  - c) działaniach gospodarczych, np. remonty bieżące.

SAMORZĄD TERYTORIALNY

1. Wspiera działania wychowawcze podejmowane przez wszystkie podmioty w szkole.
2. Współuczestniczy w działaniach przeznaczonych dla całej społeczności lokalnej.
3. Uczy postawy samorządności stanowiąc jej przykład.

B. METODY I SPOSOBY DZIAŁANIA

Lp.	ZESTAWY ZADAŃ EDUKACYJNYCH	CELE WYCHOWAWCZE DLA I ETAPU EDUKACJI (KLASY 1–3)	PROCES WYCHOWAWCZY
I.	<i>Rozwijanie samowiedzy</i>	<i>Uczę się, siebie, poznaje siebie, wiem o sobie</i>	<i>Sytuacje wychowawcze</i>
1.	Odkrywanie własnej odmienności i indywidualności	Wiem, że jestem człowiekiem: myślę, czuję, przeżywam, rozwijam się duchowo i fizycznie. Jestem Polką, Polakiem i wiem, co to oznacza. Znam swoje imię i nazwisko, datę i miejsce urodzenia oraz adres zamieszkania. Prowadzę swój album fotograficzny.	Rozmowy, odgrywanie scenek, gry dramatyczne. Zabawy. Gromadzenie informacji na swój temat. Oglądanie fotografii rodzinnych.
2.	Rozwijanie dbałości o własny wygląd i zdrowie.	Mam własny gust. Potrafię się ubrać i zachować stosownie do sytuacji. Umieję zachować higienę swojego ciała.	Zabawy tematyczne. Organizowanie spotkań z pielęgniarką, z lekarzem.
3.	Budzenie zainteresowań osobistych. Odkrywanie uzdolnień, możliwości, własnej wartości oraz godności.	Ma ulubione książki, hobby i zajęcia. Lubię się uczyć i lubię szkołę. Umieję decydować w sprawach związanych z moją nauką szkolną, spędzaniem wolnego czasu.	Wspólne czytanie. Zwiedzanie szkoły. Zabawy. Rozmawianie na interesujące dzieci tematy.
4.	Wyrabianie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji i posługiwania się komputerem.	Wiem, że książka nie jest jedynym źródłem wiedzy, szukam informacji we współczesnych środkach medialnych, jakimi są: komputer i Internet, telewizja.	Organizowanie ciekawych zajęć w pracowni komputerowej, ukazujących różnorodność zastosowań komputera, korzystanie z programów edukacyjnych.
II.	<i>Rozwijanie wewnętrznej niezależności i integralności</i>	<i>Uczę się żyć w wolności, wybierać i odróżniać to, co jest dobre, od tego, co złe</i>	<i>Sytuacje wychowawcze</i>
1.	Budowanie systemu i hierarchii wartości.	Potrafię odróżnić w zachowaniach otaczających mnie ludzi i w codziennych zdarzeniach to, co jest dobre i przyjazne, od rzeczy złych i szkodliwych.	Rozwiązywanie problemów osobistych dzieci związanych z ich funkcjonowaniem w szkole i problemów charakterze społecznym.

2.	Decydowanie o sobie zgodnie z systemem wartości. Dokonywanie wyborów. Stawianie celów i samodzielne dobieranie do nich sposobu realizacji.	Wiem, co szkodzi mojemu zdrowiu fizycznemu i psychicznemu. Wiem, co jest szkodliwe dla ludzi i środowiska przyrodniczego. Potrafię dobrać sobie przyjaciół i odmówić przyjaźni osobom, które postępują nieuczciwie.	Organizowanie obserwacji najbliższego środowiska. Ocena działalności ludzi w środowisku.
3.	Dostrzeganie, rozumienie i uznawanie własnych potrzeb swojej niezależności.	Nazywam swoje potrzeby w domu i w szkole. Wiem już, że nie mogą być one zaspokajane kosztem innych ludzi. Nie daję sobą manipulować.	Podejmowanie decyzji i dokonywanie wyborów, ćwiczenie umiejętności odmawiania.
4.	Rozumienie i szanowanie własnej autonomii oraz wolności w związku z szanowaniem niezależności i wolności innych osób.	Chcę być lubiany i szanowany. Potrafię wyrażać swoje oczekiwania i potrzeby. Potrafię rozwiązywać sytuacje konfliktowe za pomocą rozmów, a nie siły.	Organizowanie negocjacji i rozmów w sytuacjach, gdy dochodzi do konfliktu. Organizowanie dialogu w sytuacjach problemowych.
5.	Uzyskiwanie obrazu siebie jako członka społeczności: rodziny, szkoły, mieszkańca, pracownika, obywatela.	Znam historię mojej rodziny. Wiem, jakie imiona noszą moi rodzice, dziadkowie. Wiem, czym zajmują się moi rodzice, gdzie pracują. Wiem, jakie są moje prawa i obowiązki jako członka rodziny i społeczności szkolnej. Znam swoje najbliższe środowisko.	Organizowanie zajęć edukacyjnych z udziałem rodziców, dziadków, pracowników instytucji. Organizowanie zajęć w terenie. Wycieczki.
6.	Rozwijanie zainteresowań, umiejętności organizacji uczenia się, zamiłowania do poszukiwania, dociekania prawdy, fascynacji pięknem.	Czytam książki wypożyczone w bibliotece szkolnej. Czytam moje ulubione czasopismo dla dzieci. Wypróbuję swoje sposoby uczenia się. Wiem, co pomaga, a co przeszkadza w nauce.	Wspólne wyprawy do biblioteki, organizowanie dyskusji na temat interesujących książek, filmów.
III	<i>Wzmacnianie poczucia wpływu i sprawstwa</i>	<i>Uczę się żyć coraz lepiej, mądrzej i odpowiedzialniej</i>	<i>Sytuacje wychowawcze</i>
1.	Rozwijanie kreatywnej postawy wobec siebie i otaczającej rzeczywistości.	Rozwijam umiejętność wykonywania zadań, poszukuję nowych sposobów.	Poszukiwanie rozwiązań łączących działalność: językową, ruchową, plastyczną, matematyczną, muzyczną.
2.	Rozwijanie umiejętności komunikowania się, poszukiwania i interpretowania informacji.	Zależy mi na skutecznym porozumiewaniu się z innymi ludźmi. Lubię rozmawiać na interesujące mnie tematy.	Rozwiązywanie problemów komunikacyjnych za pomocą technik dramowych.

3.	Branie odpowiedzialności za swoje wybory, za własną naukę, rozwój.	Dostrzegam już i rozumiem, że istnieje związek między moimi sukcesami i porażkami w domu i w szkole-a moim zachowaniem, traktowaniem moich zadań i innych ludzi oraz ilością włożonej pracy.	Organizowanie samooceny dotyczącej wykonania zadania, zachowania w zespole.
4.	Samodoskonalenie i autokreacja.	Potrafię zaprezentować wytwór swojej pracy. Biorę udział w szkolnych konkursach. Potrafię zaciekać innych swoimi zainteresowaniami.	Organizowanie konkursów, prezentacji, dokonań, organizowanie spotkań towarzyskich.

Lp.	ZESTAW ZADAŃ DŁUGOFALOWYCH	CELE WYCHOWAWCZE DLA II ETAPU EDUKACJI (KLASY 4–6)	PROCES WYCHOWANIA
<i>I.</i>	<i>Rozwijanie samowiedzy</i>	<i>Uczę się, siebie, poznaje siebie, wiem o sobie</i>	<i>Sytuacje wychowawcze</i>
1.	Odkrywanie własnej odmienności i indywidualności	Uczeń coraz lepiej rozumie, co dzieje się w nim samym, w związku z tym, że się zmienia, dorośleje, dorasta. Potrafi przewidywać własne reakcje i panować nad nimi, analizować swoje mocne i słabe strony, nazwać swoje indywidualne cechy charakteru.	Drama, elementy zabawy.
2.	Rozwijanie dbałości o własny wygląd i zdrowie.	Uczeń wie, co sprzyja, a co zagraża zdrowiu. Rozróżnia pojęcia: higiena ciała, umysłu i przestrzega zasad higienicznego trybu życia. Przestrzega przepisów bezpieczeństwa w szkole i poza szkołą. Doskonali umiejętności dbania o swoje zdrowie i wygląd.	Dyskusje, rozmowy z ekspertami, prelekcje, słuchanie wypowiedzi autorytetów.
3.	Budzenie zainteresowań osobistych.	Uczeń ma swoje ulubione przedmioty związane z zainteresowaniami. Potrafi wybrać zajęcia pozalekcyjne, lekturę, rodzaj rozrywki.	Dyskusje, debaty, prezentacje, analizowanie zainteresowań, inicjowanie wymiany doświadczeń uczniów.
4.	Wyrabianie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji i posługiwania się komputerem.	Uczeń wie, że książka nie jest jedynym źródłem wiedzy, szuka informacji we współczesnych środkach medialnych, jakimi są: komputer i Internet, telewizja.	Organizowanie ciekawych zajęć w pracowni komputerowej, ukazujących różnorodność zastosowań komputera, korzystanie z programów edukacyjnych.

II.	Rozwijanie wewnętrznej niezależności i integralności	Uczę się żyć w wolności, wybierać i odróżniać to, co jest dobre, od tego, co złe	Sytuacje wychowawcze
1.	Budowanie systemu i hierarchii wartości.	Uczeń wyraźnie nazywa, odróżnia i ocenia postawy pożądane i niepożądane, zachowania własne i innych ludzi. Wskazuje potrafi analizować przykłady cenionych w życiu rodzinnym, społecznym, narodowym, ważnych wartości. Postępuje zgodnie z tymi wartościami.	Rozwiązywanie problemów o charakterze etycznym i społecznym. Organizowanie debat, przygotowanie głosów w dyskusji.
2.	Decydowanie o sobie zgodnie z własnym systemem wartości. Dokonywanie wyborów.	Uczeń porównuje wzorce osobowe ze swoimi postawami, wartościami, formułuje wnioski ważne dla siebie. Potrafi dostrzec problem, nazwać go i wybrać sposób rozwiązania. Potrafi uzasadnić swój wybór.	Analizowanie przykładów, zdarzeń i postaw.
3.	Dostrzeganie, rozumienie, uznawanie własnych potrzeb, swojej niezależności.	Potrafi określać swoje potrzeby w zakresie bezpieczeństwa, miłości, akceptacji, współpracy, rekreacji.	Przygotowanie ankiet, kwestionariuszy, indywidualne rozmowy.
4.	Dostrzeganie i rozumienie związków z innymi ludźmi, granic własnych możliwości.	Uczeń potrafi rozpoznać i obiektywnie ocenić możliwości działania i własną zależność od umiejętności i własnej sprawności. Potrafi docenić i szanować pracę innych osób.	Wspólne realizowanie projektów edukacyjnych przez: uczniów, nauczycieli, rodziców – na tematy ważne dla uczniów.
III	Budowanie własnej tożsamości	Uczę się rozumieć świat, szukam w nim miejsca dla siebie	Sytuacje wychowawcze
1.	Uzyskiwanie klarownego obrazu siebie jako członka społeczności, rodziny, szkoły, mieszkańca, pracownika, obywatela.	Swoim zachowaniem i postawą uczeń potrafi wyrazić przywiązanie, okazać szacunek i troskę o najbliższych. Potrafi określić swoją rolę w rodzinie i społeczności szkolnej. Potrafi wyjaśnić pojęcia: ojczyzna, obywatel, demokracja, państwo. Umie prezentować walory swojej szkoły.	Imprezy klasowe. Organizowanie opieki nad miejscem pamięci narodowej. Redagowanie artykułów do gazetki szkolnej.
2.	Rozwijanie swoich zainteresowań, umiejętności organizacji uczenia się, zamiłowania do poszukiwania, dociekania prawdy.	Uczeń charakteryzuje się postawą pracy, troszczy się o wynik swoich działań. Pracuje w samorządzie, rozwija swoje hobby. Jest wrażliwy na problemy poznawcze. Potrafi sformułować hipotezę i poszukiwać argumentów. Odczuwa przyjemność z kontaktów z literaturą, plastyką, muzyką.	Oglądanie filmów, sztuk teatralnych, słuchanie muzyki. Organizowanie inscenizacji klasowych, swobodna twórczość literacka, muzyczna i plastyczna.

<i>IV.</i>	<i>Wzmacnianie poczucia wpływu i sprawstwa</i>	<i>Uczę się żyć coraz lepiej, mądrzej i odpowiedzialniej</i>	<i>Sytuacje wychowawcze</i>
1.	Rozwijanie kreatywnej postawy wobec siebie i otaczającej rzeczywistości.	Uczeń aktywnie poszukuje nowych sposobów uczenia się, podejmuje próby rozwiązywania problemów na różne sposoby. Potrafi samodzielnie zdecydować o metodzie rozwiązywania problemu i uzasadnić wybór.	Organizowanie prac na rzecz klasy, ustalenie reguł zachowania. Organizowanie grup wsparcia dla osób nieśmiałych.
2.	Rozwijanie sprawności i samodzielności życiowej.	Uczeń umie zachować się rozsądnie w nowej sytuacji, analizować jej przyczyny. Potrafi w sytuacjach praktycznych zastosować wiedzę teoretyczną. Potrafi zaopiekować się osobą potrzebującą pomocy. Bezpiecznie i samodzielnie porusza się po ulicy.	Organizowanie wypraw w celach badawczych i turystycznych. Rozwiązywanie w terenie zadań praktycznych wymagających współpracy.
3.	Branie odpowiedzialności za własne wybory, naukę, rozwój.	Potrafi zaplanować dla siebie zadania na określony czas i wywiązać się z nich, potrafi przeprowadzić samoocenę zachowania, wyciągnąć wnioski na przyszłość.	Tworzenie arkuszy samooceny, ankiet.
4.	Samodoskonalenie, autokreacja.	Pracuje nad przezwyciężeniem własnych wad i słabości. Ustala dla siebie coraz trudniejsze reguły postępowania. Podejmuje świadome próby planowania własnego rozwoju, działań na rzecz środowiska naturalnego i społeczeństwa.	Stawianie przed uczniami problemów życiowych nieznanymi im wcześniej. Wspólnie z uczniem analizowanie samooceny. Sugerowanie podejmowania nowych, trudniejszych zadań, upewnianie w poczuciu własnej wartości.